

EDINOST

„EDINOST“
 izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torških, četrčkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri zvečer. — **Obojno izdanje stane:** za jeden mesec . f. —,30, laven Avstrije f. 1,40 za tri mesece 2,90 „ „ 4,00 za pol leta 5,00 „ „ 8,00 za vsa leta 10,00 „ „ 16,00
 Na naročbe brez priloge naročnine se za jemlje ozir.
 Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 20 nvd., v Gorici po 25 nvd. Sobotno večerno izdanje v Trstu 20 nvd., v Gorici 25 nvd.

Oglasi se račun po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana osmrtnice in javnozhalne, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, kar nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprajoma upraviteljsvo ulica Caserma 13. Odprte reklamacije so prosto poštnino.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč!“

Drugi in mi.

Košutova „mrtvaška slavnost“ nam je uprav nov dokaz, koliko smejo Madjari onkraj Litave in koliko smemo mi Slovani v tostranski državni polovici.

Ukljub temu, da je bil Košut ne le renegat Slovan, ampak tudi renegat Avstrijan, katerega čini so črna pika na zgodovinskem listu naše države — ukljub temu so dovoljene onkraj Litave stvari, od katerih le gola senca bi se spravila ob kredit vsak slovenski narod. To je res: tam v Madjariji se ne šteje v greh noben skok preko moje patriotske dostojnosti.

V Budimpešti so se vršile uprav te dni demonstracije, gotovo vredne slave Arpadovih sinov.

Kdo je bil in s čim si je zaslužil umrli Košut tolike slave, o tem poročajo na dolgo in široko razni listi, a nam ne dopuščajo skromni prostor, da bi mogli opisati njegove čine; zadošči je, ako povemo, da mu je bilo celo: zrušiti Avstrijo in zasnovati samostojno ogrsko državo. A nam se je baviti danes z vprašanjem: ali je tako slavljenje opravičeno se strani človeške inteligencije?

V prvo je naglašati, da je bil Košut slovaški renegat. A kdor je renegat, ne zasluži slave, ampak neki drugi čut vsega poštenega človeštva; kajti renegat spaja v sebi še a priori vsa ona svojstva, ki navadno sestavljajo političnega grešnika. Dokazov o tem imamo dovolj ravno mi Slovenci, da je renegat v vsakem pogledu sloben in neobčuten človek. Košut pak se ni izneveril samo svojemu slovaškemu pokoljenju, ampak bil je tudi izdajica nad avstrijsko krono. On je sestavljal in tudi vodil krdele, ki so prešala po plenu — naši Avstriji.

To bi menda zadoščalo, da se zatre vsak poskus, slaviti tega moža pod praporjem habsburskim.

Toda to se ni zgodilo onkraj Litave, in ako bi se bilo tudi zgodilo, hasnila ne bi taka prepoved niti najmanj, kakor kažejo demonstracije v Budimpešti; kajti otroci Hungerije niso otroci Slavije, kar se tiče solidnosti in lojalnosti. A nam ni do tega, kaj dopričenojajo Arpadovi sinovi od smrti moža, ki jim je podaril „narodno samostojnost“, katera pa boče trajala k vođjemu nekoliko desetletij; saj vemo, da vsak rod slavi svoje „dobrotnike“ po svoje in v tem imata odločilno besedo temperament in višja ali nižja izolika. Toda nam se usiljuje vprašanje, kaj bi se zgodilo, ako bi mi avstrijski Slovani hoteli slaviti spomin kakega praka našega na tak način, kakor se to godi

v transilivanski polovici države? Odgovor na to vprašanje nam je le prejasen, ako pomislimo, kako strogo pazijo na vsak naš korak.

Toda mi moramo slovesno izjaviti, da avstrijski Slovani nikakor ne smejo posnemati madjarske divjosti in brezobzirnosti. Oni so si hoteli priboriti svojo samostojnost se silo in mečem, mi pa menimo, da pri inteligentni vladi in v civilizovani državi si moramo priboriti svoje pravice drugim potom: potom odločnega in zakonitega zahtevanja. In ker je naša pot pot pravice, moramo se seveda čuditi tembolj, kako da še nismo dobili tega, kar nam gre po zakonu; kako da se nam kliče v jedno mer: Vse vaše prizadevanje je zastoj, kajti uresničenje vaših zahtev spravilo bi obstoj države v nevarnost!

Mi hočemo vzdržati avstrijsko državo in vemo tudi, da bi bili zadovoljni avstrijski narodi najkropkejši stober državi in dinastiji. Tem čudneje in nerazumljiveje je postopanje tistih državnikov, ki nas hočejo pritirati do obupa.

Mi ne želimo, da se nam porodi kakov Košut, ker nam ni do slave posamičnika, marveč do sreče in zadovoljnosti vseh avstrijskih narodov, po takem do sreče Avstrije same. Prepričani smo tudi, da nam obstoječi zakoni dajo slednjiš to, kar nam sedaj odtegujejo sozemljani, zatoraj je tudi nezmiselno, da se naši nasprotniki protivijo temu, kar se vendar zgoditi mora.

Že je polna mera krivic, katere nam provzročajo nasprotniki perfidno in samovoljno, in vprašati se moramo: ali ni božja previdnost ustvarila tudi nas za srečno narodno življenje in ono svobodo v razvoju, po kateri stremi slednje inteligentno bitje na svetu? Pregrežili bi se nad pravico božjo, ako bi mislili drugače. Kar je ustvaril Bog, ustvaril je za življenje.

Na nogo torej bratje, vstajenja čas je tu — čas duševnega vstajenja, nikakor pa ne vstajenja, ki bi bilo podobno onemu, ki se pojavlja v pokanju šip Budimpeštanskih palač. — Hvala Bogu nebeškemu, da nam ne treba taciš sredstev, ker vemo, da imamo v sebi moč za življenje brez madjarskega nasilja.

Njim treba tega — nam ne; pri njih volja strast — pri nas duševne vrline. Kdo je torej na boljsem? F.

Politiške vesti.

Skupna ministerska posvetovanja pričela so, kakor javlja „Polit. Corresp.“ z Dunaja, večeraj pod predsedništvom grofa Kalnokyja.

Madjar naklonivši se in odjaha veselega lica proti Zagrebu.

Gospod Pallfy ni niti najmanj čuval svojega konja. Kruto mu je zabadal ostrogi v rebra in videlo se mu je, da se mu zeló mudi. Ne ozri se niti na desno, niti na levo prejezdi vasi Stonjevec, Vrabče, Črnomerec, a lice se mu še bolj razvedri, ko se mu v jutranjem nebu issa gorakega vrha pojavi stolp svetega Kralja.

Čvrsto potegnivši za uzdo in nagnivši se konju na vrat, zdirja še hitreje, da so ga kmetje, gredoči mimo vrtov v Illici v mesto, strme gledali. Brezobzlrno predirja trg Tridesetnice, pride pod Zaplotska vrata in postoji pred zidano kanoniško hižo, nedaleč od kapucinskega samostana. Ne da bi čakal, da mu kdo odpre, skoči naglo raz konja, odpre male stranske dveri, skozi katera vleče za seboj konja ob uzdi. Privezavši ga za stober hiti urnih korakov po stopnicah in odpre prva vrata.

Tu sta sedela pri oknu dva človeka, na klopi rejen gospod precejšnjega trebuha; podbradek mu je segal do črne kanoniške halje

Glavni namen posvetovanja je, da določi skupni proračun. Posvetovanja se udeležuje tudi ogrski fin. minister bar. Wekerle.

Dunajski socialno-demokratje. Predvečranjem so se nekateri govorniki izjavili za splošni štrajk kot najskrajnejše sredstvo, večina govornikov iz raznih pokrajin pa se je izrekla proti splošnemu štrajku.

Cerkev in Košut. Iz Budimpešte poročajo z dne 27. t. m., da je mestni svetovalec Huberbauer v svojstvu kot predsednik stalnega odbora za Košutove pogrebne slavnosti pisal pismo nadbiskupskemu vikariju, biskupu Csalki, v katerem ga prosi, da naj bi se o Košutovem pogrebu cerkve prepregle črno. Škof pa je odgovoril obžalovaje, da tega storiti ne more, ker bi bil tak čin v protislovju s cerkvenimi predpisi, kateri zabranjujejo počast takim mrličem, kateri niso umrli v področju katoliške cerkve. V škofovem odgovoru je tudi rečeno, da bi bil Košut sam izvestno odklonil vsako počast od strani katoliške cerkve, ako bi se ga bilo vprašalo o tem, ko je bil še živ. Biskup zaključuje svoje pismo izražajoč svoje popolno zaupanje v taktnost rediteljev pogrebnih slavnosti, kateri bodo znali braniti božje hrame pred profaninimi demonstracijami.

Nečuvstvo! Dobri duh avstrijskega Slovanstva mora si zakriti obraz srama in žalosti v ožgled postopanju onih hrvatskih poslancev, ki sede v poslanski zbornici ogrski po milosti grofa Khuena-Hedervary-a, povodom smrti najhujšega sovražnika Slovanov sploh, in Hrvatov posebe. Ti junaki najžalostneje postavijo se se namreč udeležili one glasovite seje posl. zbornice ogrske, pri kateri se je sklenilo proslaviti Košutov spomin; in ne le udeležili, ampak tudi glasovali so, kakor je hotela vladna večina. Ali niso ti poslanci z nogami potepali spomin onih hrvatskih junakov, kateri so na bojnem polju, na polju domovinske slave, prelili svojo kri za domovino in cesarja, v boju proti krdelom Košutovim?!

Madjari v Turinu. Kakor poročajo iz Turina, prihajajo vsak dan nove deputacije iz Madjarske. V torek prišla je deputacija iz Zemnega (Košutovega rojstnega mesta), deputacija domobranstva (honved) in Budimpeštanske odvetniške komore. Popoludne izjavila je deputacija obeh zbornic svoje sožalje Košutovi obitelji. Deputacija poslanske zbornice položila je večeraj venec na Garibaldijev spomenik. Italijanski dijaki priredili so banket na čast ogrskim. Popevali so madjarske pesmi in Garibaldijevo himno.

Kralj italijanski in Košut. Ministerski predsednik italijanski je doposlal nastopno

in male sive oči so se mu veselo svetile nad velikim, širokim nosom, a tik njega na stolu suh in bled človek, kratkih las in pristriženih brk. Sušec je gledal zgrbljen v tla, da mu nisi mogel zaradi gostih obrvij niti oči videti.

— Hvaljen Jezus! vzklikne veselo Madjar, otvorivši vrata in vrže kučmo na veliko ilovnato peč pri vhodu.

— Na veke Amen! odgovori kanonik. Vaše gospodstvo mi prihaja v hišo kakor strela iz jasnega neba.

— Kakova strela! nasmeje se Pallfy od srca; vi ste mi pravi lisjak, admodum reverende: Štefan Vaezvetški se imenujete, držite se kakor svetnik, a celi vrag gleda iz vas. Niste me pričakovali, niste, je-li da ne? Ha, ha, ha! Vi Hrvatje kakor da ste se od Turkov naučili zvijače.

— Eh, da znate egregie amice, nasmehne se kanonik in namežikne z očmi, ako ne od Turkov, pa od vas Madjarjev. Vsaj vi in vaš gospodar sta mojstra. No dajte, govorite, kako ste opravili svoj posel in s čim vam morem biti na razpolago? To rekši vstane kanonik in pogleda prišleca. Suhi tovariš nje-

brzojavko prefektu v Turinu: „Sua Maestà il Re mi ordina incaricarla portare le mie personali condoglianze ai fratelli Kossuth per la morte del loro illustre genitore“. (Nj. Vel. kralj mi je naložil Vam zaukazati, da izjavite bratom Košutom moje osebno sožalje o smrti njih slavnega očeta). Na tej brzojavki so se Košutovi sinovi brzojavnim potom zahvalili kralju Umbertou.

Vesela vest — samo če je resnična. Londonski list „Times“ objavil je za velikonočne praznike prevesele vest gledó na blagostanje narodov in človeški duševni napredek. Koliko jednostavneja bi bila rešitev vznemirjajočega socialnega vprašanja, ako bi mogli vojeti, da je ta vest resnična! Imenovani list poroča namreč, da je Danski kralj Kristijan v pogovoru z nekim španjskim državnikom izrekel, da se nada, da Evropa kmalu nastopi pot krčenja vojne sile. Car da je pripravljen vse mogoče storiti v ta namen. Kralj Kristijan da je prepričan, da Avstro-Ogrska, Rusija, Španjska in celo Italija žele zmanjšanja vojnih bremen, tlačéih vse narode.

Različne vesti.

Nj. Vel. cesar ostane v Opatiji, kakor poročajo iz Opatije „N. Fr. Pr.“ danes do 9 ure zvečer. Ni še določeno, kje se sestane z nemškimi cesarjem. Brčkone polje se cesar Viljem Nj. Vel. nasproti do postaje v Matuljah, nemško cesarico pozdravi menda v letovišču „Amalia“. — Kot zvesti državljani kličemo Nj. Veličanstvu o Njega ustupu na primorsko zemljo iz vsega srca: Bog nam ohrani premilostnega našega vladarja!

Ces. namestnik vitez Rinaldini odpotoval je večeraj zjutraj iz Trsta v Opatijo, kamor je došel opoludne v spremstvu deželnega glavarja dr. Campitellija.

Izleti nemškega cesarja. Iz Opatije javljajo, da običe nemški cesar takoj po odhodu Nj. Vel. cesarja Franja Josipa Pulj, Rovinj in Trst.

Imenovanja. Kontrolni asistent na Voloskem, g. Peter Kolar, imenovan je carinskim oficijalom v X pl. razredu za Piran; kontr. asis. pri užitinskem uradu baron Josip Breščiani imenovan je carinskim asistentom za Koper; carinski vežbenik Karol Stark imenovan je kontr. asistentom za Volosko; car. vežbenik Oskar Katič imenovan je kontrolnim asistentom v XI pl. razredu pri užitinskih uradih ob užitn. črti; car. blagajničar Miha Kerševani imenovan je višjim car. ofi-

gov pa se niti ne gane in samo izpod obrvij premeri Madjara.

— Kako sem opravil, me prašate, admodum reverende amice! K vragu posli! Od Požuna pa do sem sem si čó dobrega pretresel kosti na konji. Pa, domine kanonik, kako krasno sem bil vsprejet Da se mi je vsaj s Turkom ogledati, še šo! Ali s pretkano babo slepe miši loviti, to je preveč za možko glavo in raje bi jedel travo. Pa kaj koristi, pričnimo v Božjem imenu, ako vam drago.

— Vse po vaši volji, odgovori kanonik. — Ali prosim vas, glejte, da nas ne bo motil nepoklican gost.

— Gledal bom, pravi Štefan, porečem svojim ljudem, naj ne pusto nikogar k meni, niti svetega Petra ne.

Debeli kanonik se ziblje proti durim in gre iz sobe.

— Ergo domine Georgi! izpregovori Pallfy, zavihavši si brke, ali ste razodeli svojemu bratu Štefanu, zakaj da gre?

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Kmetški upor.

Zgodovinska povest šestnajstega veka.
 Pisal August Šenoa. Preložil I. P. Planinski.
 (Dalje.)

II.

Štiri dni po dogovoru z gospo Uršulo zarana zjutraj zajaha gospod Mihajl Pallfy pred Sosedgradom konja in mahne z roko v slovo Mihajlu Konjškemu, človeku visoke, močne rasti, kateri je spremil madjarskega gosta do pred vrat.

— Z Bogom egregie domine! nasmeje se Batorjev poslanec, skoro se sopet vidimo!

— Drago mi bo, odgovori Konjski in se resnobno pokloni.

— A tudi meni je milo, da se prijateljeki ločimo. Za dva dni se vrnem in pripeljem Gregorja Dombroja. Jako dobro bi bilo, da se dotlej sestavi inventar.

— Ne skrbite za to. Gledal bom.

— Torej hvala vam in z Bogom! pravi

